

Guía Docente				
Datos Identificativos			2020/21	
Asignatura (*)	Modelos de provisión do benestar	Código	615525003	
Titulación	Mestrado Universitario en Políticas Sociais e Intervención Sociocomunitaria			
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Mestrado Oficial	1º cuatrimestre	Primeiro	Obrigatoria	6
Idioma	Castelán			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Socioloxía e Ciencias da Comunicación			
Coordinación	Moré Corral, María Paloma	Correo electrónico	paloma.more@udc.es	
Profesorado	Moré Corral, María Paloma	Correo electrónico	paloma.more@udc.es	
Web				
Descrición xeral	A materia ?Modelos de provisión do benestar? identifica como entidades de provisión de benestar a familia, o mercado, o Estado e a comunidade. Ao longo do temario explórase a participación histórica de cada unha destas axencias na prestación de cuidados e de apoio persoal, facendo especial fincapé nos cambios que a súa distribución ten experimentado desde a aprobación das políticas de austeridade. Asemade, o programa céntrase no caso español, examinando as características propias do noso modelo de benestar. A materia contén un marcado carácter práctico no que se ensaiarán formas de avaliación e valoración de políticas sociais.			

Plan de continxencia	1. Modificacións nos contidos Non se farán cambios. 2. Metodoloxías *Metodoloxías docentes que se manteñen - Sesión maxistral: vía Teams - Estudo de casos: vía Teams (computa na avaliación) - Obradoiro: Vía Teams y Moodle (calcula na avaliación) - Leituras: vía Teams e Moodle (calcula na avaliación) *Metodoloxías docentes que se modifican Ningún. Os existentes adaptaranse ao formato non presencial ou semipresencial. 3. Mecanismos de atención personalizada ao alumnado - Correo electrónico: Diariamente. De utilidade para facer consultas, solicitar reunións virtuais, resolver dúbidas e facer un seguimento de traballos supervisados. - Moodle: Diariamente. Segundo as necesidades do alumnado. - Equipos: sesións maxistras nas que se explica o contido teórico e sesións interactivas nas que se propoñen as actividades do taller e se seguen os estudos de caso. Programáranse seguindo o calendario do curso. 4. Modificacións na avaliación - Obradoiro 30% (engadido ao 20% previsto, 10% de asistencia a sesións presenciais) *Observacións de avaliación: Os/as alumnos/as na modalidade NON PRESENCIAL serán avaliados do seguinte xeito: o Leituras: realización da ensaio individual. 50% o Estudo de caso: 40% (non será necesario presentalo na clase e pódese facer individualmente) o Obradoiro: participación a través de foros que se abrirán para que poidan comentar leituras, documentais, etc. 10% A segunda oportunidade en Xullo valorarase do seguinte xeito: o Leituras: realización da proba individual. 50% o Estudo de caso: 40% (non será necesario presentalo na clase e pódese facer individualmente) 5. Modificacións da bibliografía ou webgrafía Non hai modificacións porque todo está dispoñible en formato electrónico. Os textos necesarios serán postos a disposición dos/as estudantes a través de Moodle.

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título
A1	CE1 - Determinar as dimensións e categorías axeitadas para o diagnóstico e a análise científica das situacións de exclusión social.
A2	CE2 - Interpretar os feitos e as políticas sociais desde os distintos paradigmas teóricos vixentes na análise da exclusión.
A3	CE3 - Diseñar e desenvolver procesos de observación e documentación para o estudo das políticas e os sistemas de benestar social.
A5	CE5 - Interpretar as situacións e os procesos de marxinación social e económica de colectivos desde unha perspectiva histórica e macroestrutural.
A8	CE8 - Identificar procesos e factores de cohesión social, e deseñar medidas para a súa potenciación.

B1	CB1 - Demostrar coñecementos avanzados, de carácter multidisciplinar, para a investigación e o exercicio profesional no ámbito da exclusión social.
B2	CB2 - Aplicar e integrar os coñecementos a contornos e problemas emerxentes e indefinidos, na práctica investigadora e profesional.
B3	CB3 - Seleccionar o marco científico adecuado para avaliar as evidencias dispoñibles e postular hipóteses razoadas sobre a avaliación previsible dos feitos sociais estudados.
B7	CB7 - Que os estudantes saiban aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornos novos ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo.
B9	CB9 - Que os estudantes saiban comunicar as súas conclusións e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan a públicos especializados e non especializados dun modo claro e sen ambigüidades.
B12	CB12 - Manter responsabilidade e compromiso co desenvolvemento profesional continuo de forma autónoma.
B13	CX1 - Comprender e integrar coñecementos complexos para traducilos en propostas de investigación e programas de intervención en contextos sociais problemáticos.
B14	CX2 - Realizar unha análise crítica da realidade social e do desenvolvemento profesional vinculada aos feitos sociais sobre os que se traballa.
B15	CX3 - Deseñar, aplicar e avaliar proxectos de investigación en ciencias sociais relacionados cos procesos e as situacións de exclusión social.
B18	CX6 - Valorar a adecuación das distintas ferramentas teóricas, metodolóxicas e técnicas ás preguntas e os obxectivos específicos formulados sobre a realidade social e as políticas sociais.
B20	CX8 - Aplicar a perspectiva comparada na comprensión das problemáticas sociais e das respostas e solucións políticas.
B21	CX9 - Aplicar unha perspectiva interdisciplinar na análise e a valoración de problemáticas de exclusión e políticas sociais de inclusión e cohesión.
B22	CX10 - Recoñecer e valorar os xuízos de valor e as evidencias nos argumentos que sosteñen as descricións e políticas sobre a realidade social.
C1	CT1 - Expresarse correctamente, tanto de forma oral como escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C5	CT5 - Entender a importancia da cultura emprendedora e coñecer os medios ao alcance das persoas emprendedoras.
C6	CT6 -Adquirir habilidades para a vida e hábitos, rutinas e estilos de vida saudables.
C7	CT7 - Desenvolver a capacidade de traballar en equipos interdisciplinares ou transdisciplinares, para ofrecer propostas que contribúan a un desenvolvemento sostible ambiental, económico, político e social.

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título		
	Interpretar as consecuencias da interrelación entre o estado, o mercado e a familia na provisión de benestar sobre a exclusión social.	AM1 AM2 AM5	BM1 BM3 BM20 BM21 BM22
Deseñar e avaliar políticas sociais destinadas á provisión de benestar.	AM3 AM8	BM2 BM3 BM7 BM9 BM12 BM13 BM14 BM15 BM18 BM20 BM21 BM22	CM1 CM5 CM6 CM7

Elaborar indicadores que midan as necesidades sociais da poboación e que señalen as fórmulas mercantiles, administrativas, familiares e comunitarias para afrontalas.	AM1 AM3 AM8	BM2 BM7 BM12 BM13 BM15 BM18 BM21	CM1 CM6 CM7
Analizar os antecedentes históricos das políticas sociais e do actual estado de benestar.	AM1 AM2 AM5	BM3 BM14 BM20 BM22	CM5 CM6

Contidos	
Temas	Subtemas
Tema 1 - Desenvolvemento e evolución histórica dos diferentes modelos de prestación asistencial. Revisión dos modelos de benestar europeos e a súa clasificación.	
Tema 2 - Revisión feminista dos modelos de benestar. Retos, lagoas e contradicións contemporáneas.	
Tema 3 - Réximes de coidados en perspectiva comparativa.	
Tema 4 - División internacional e mercantilización do traballo reprodutivo. Cadeas asistenciais globais.	
Tema 5 - A contribución das mulleres e da familia ao benestar e á crise de coidados.	
Tema 6 - Políticas de austeridade e deconstrución dos Estados do benestar. O sistema de atención a longo prazo e as súas consecuencias sobre o familismo e a privatización	
Tema 7 - O papel das redes sociais comunitarias na prestación de benestar.	

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Sesión maxistral	A1 A2 A5 B3 B12 B20 B21 B22 C5 C6	26	52	78
Estudo de casos	A3 A5 A8 B1 B2 B7 B12 B13 B14 B15 B18 B20 B21 B22 C1 C5 C6 C7	6	12	18
Lecturas	A1 A2 A3 A5 B1 B2 B3 B14 B15 B18 B20 B21 B22 C5	4	8	12
Obradoiro	B9 B21 B22 C1	16	24	40
Atención personalizada		2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Consisten na explicación da parte teórica da asignatura. Controlarase a asistencia.

Estudo de casos	Estudo de políticas sociais específicas e análise da súa implementación. Realizarase un traballo de investigación en grupo (3/4 estudantes) no que cada equipo analice o modelo de prestación asistencial dun país que elixiron anteriormente. Nas sesións de clase dedicarase un tempo a progresar nestas investigacións, que se enriquecerán coas discusións e actividades realizadas na clase. Cada equipo presentará o seu traballo na clase ao final do curso. As directrices específicas daranse de xeito presencial e a través de Moodle.
Lecturas	Lecturas académicas sobre os contidos da materia que serán comentadas en clase a través de *ebates dirixidos polo docente que fomenten a participación dos estudantes e desenvolver as súas habilidades orais e as súas capacidades críticas sobre fenómenos sociais. Para estudantes en modo NON PRESENCIAL, abíranse foros para que poidan comentar as lecturas.
Obradoiro	Trátase de sesións prácticas interactivas que apoiem aos estudantes para a elaboración de informes analíticos, deseño e avaliación de políticas sociais concretas. Realizaranse actividades como debates, busca e análise de información, visualización e análise de documentais, entre outros. Para estudantes en modo NON PRESENCIAL, abíranse foros para que poidan comentar os documentais propostos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Obradoiro Estudo de casos Lecturas	A atención personalizada en cada unha das metodoloxías previstas desenvolverase na aula e tamén nas tutorías individualizadas programadas coa profesora. Para o alumnado con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia así como para o alumnado online, acordarase ao inicio do curso un calendario específico de titorías compatible coa súa dedicación.

Avaliación

Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Obradoiro	B9 B21 B22 C1	Cada alumno prepara unha das lecturas individualmente ou en pequenos grupos e, segundo un calendario asignado, preséntana na clase. Os alumnos deben participar activamente nas discusións das lecturas.	20
Sesión maxistral	A1 A2 A5 B3 B12 B20 B21 B22 C5 C6	Controlarase a asistencia.	10
Estudo de casos	A3 A5 A8 B1 B2 B7 B12 B13 B14 B15 B18 B20 B21 B22 C1 C5 C6 C7	Realízase un traballo en grupo (3/4 estudantes) no que cada equipo analiza o modelo de prestación asistencial dun país que elixiron anteriormente. Nas sesións de clase dedicarase un tempo a progresar nestas tarefas, que se enriquecerán con debates e actividades realizadas na clase. Cada equipo presentará o seu traballo na clase ao final do curso. As directrices específicas daranse de xeito presencial e a través de Moodle.	50

Lecturas	A1 A2 A3 A5 B1 B2 B3 B14 B15 B18 B20 B21 B22 C5	Cada alumno realizará un ensaio dun máximo de 3.000 palabras nas que relaciona os diferentes aspectos do programa do tema. O enfoque de ensaio é gratuíto, pero as recomendacións daranse en clase (tamén para estudantes NON PRESENCIAIS) sobre como guialo. As lecturas realizadas durante o curso, que estarán a disposición dos estudantes mediante Moodle, serán as principais fontes bibliográficas.	20

Observacións avaliación

? Os/as estudantes na modalidade NON PRESENCIAL serán avaliados do seguinte xeito: o Leituras: realización do ensaio individual. 50%o Estudo de caso: 40% (non será necesario presentalo na clase e pódese facer individualmente) o Obradoiro: participación a través de foros que se abrirán para que poidan comentar lecturas, documentais, etc. 10%A segunda oportunidade en xullo a avaliación será: o Leituras: realización da proba individual. 50%o Estudo de caso: 40% (non será necesario presentalo na clase e pódese facer individualmente)

Fontes de información

Bibliografía básica

Alonso, José María (2011): 'El efecto expansivo de la Ley de Dependencia en los sistemas autonómicos de servicios sociales?', *Papeles de Economía Española*, 129: 182-193. Barriga, Luis Alberto (2010): *Financiación y costes de la Ley 39/2006*. Observatorio Estatal para la Dependencia, Madrid: Asociación Estatal de Directores Gerentes en Servicios Sociales. Benería, L. (2011), 'Crisis de los cuidados, migración internacional y políticas públicas?' en Carrasco, C. et al. (eds.), *El trabajo de cuidados. Historia, teoría y políticas*, Madrid: CIP-Ecosocial. Bettio, F. et al. (2006): 'Change in Care Regimes and Female Migration: The Care Drain in the Mediterranean?', *Journal of European Social Policy* 16(3): 271-285. Carbonell, M., L. Gálvez & P. Rodríguez (2014). Género y cuidados: respuestas sociales e institucionales al surgimiento de la sociedad de mercado en el contexto europeo. *Áreas: Revista Internacional de Ciencias Sociales*, 33: 17-32 Carrasco, C. (2013), 'El cuidado como eje vertebrador de una nueva economía?', *Cuadernos de Relaciones Laborales*, 31(1): 39-56. Costa-Font, Joan (2010): 'Devolution and Welfare Reform: Long-term Care in the 'Latin Rim'', *Social Policy & Administration* 44(4):481-494. Daly, M. y Lewis, J. (2011), 'El concepto de 'social care' y el análisis de los estados de bienestar contemporáneos?' en Carrasco, C. et al. (eds.), *El trabajo de cuidados. Historia, teoría y políticas*, Madrid: CIP-Ecosocial. Del Moral, L. (2012). Sobre la necesaria reorganización social de los tiempos: políticas de tiempo, espacios económicos alternativos y bienestar. *Papeles de relaciones ecosociales y cambio social*, 119: 77-91. Durán, M.A. (2002), *Los costes invisibles de la enfermedad*, Bilbao: Fundación BBVA. Ferrera, M. (1996), 'The Southern Model of Welfare in Social Europe?', *Journal of European Social Policy*, 6(1): 17-37. Flaquer, L. (2004), 'La articulación entre familia y estado de bienestar en los países del Sur de Europa?', *Papers*, 73: 27-58. Kosonen, P. (1994), *European Integration: a Welfare State Perspective*, Helsinki, University of Helsinki, *Sociology of Law Series*, 8. Leibfried, S. (1992), 'Towards a European Welfare State? On integrating Poverty Regimes into the European Community?', en FERGE, Z. y J. KOLBERG (eds.), *Social Policy in a Changing Europe*, Boulder, CO, Westview: 245-279. León, M. (2011): 'Ideas, política y realidad. Análisis crítico de la Ley de Dependencia?', *Papeles de Economía Española* 129: 170-181. León, M. y E. Pavolini (2014), 'Social Investment? or Back to Familism?: The Impact of the Economic Crisis on Family and Care Policies in Italy and Spain', *South European Society and Politics*, 19:3, 353-369 Lyon, D. y M. Gluksmann (2008): 'Comparative Configurations of Care Work across Europe?', *Sociology* 42(1):101-18. Marbán, V. (2016), 'La gobernanza del sistema y las diferencias interterritoriales en el SAAD?', *Documentación Social*, 177: 41-60. Martínez, R. (2010) *Bienestar y cuidados: el oficio del cariño. Mujeres inmigrantes y mayores nativos*, Madrid: CSIC. Martínez, R. (2014), 'Los modelos territoriales de organización social del cuidado a personas mayores en los hogares?', *Revista Española de Investigaciones Sociológicas*, 145: 99-126 Martínez, R. y L. Martínez (coords.) (2015), 'La organización social de los cuidados de larga duración en un contexto de austeridad y precariedad?', *Zerbitzuan*, 60. Moré Corral, P. (2017) *Migraciones y cuidados a personas mayores en las grandes ciudades*. Madrid: Editorial Centro de Investigaciones Sociológicas, Colección Monografías Nº 306, 408 pp. ISBN 978-84-767421 Moré Corral, P. (2016) 'Configuraciones del cuidado de larga duración en España y Francia: Efectos sobre las situaciones concretas de trabajo.' *Revista Zerbitzuan*, Nº 60, pp. 163-178. Moreno, S.; Recio, C.; Borrás, V.; Torns T. (2016) 'Significados e imaginarios de los cuidados de larga duración en España. Una aproximación cualitativa desde los discursos de cuidadoras?', *Papeles del CEIC*, vol. 2016/1, nº 145, CEIC (Centro de Estudios sobre la Identidad Colectiva), Universidad del País Vasco. Moreno, S.; Recio, C.; Torns, T.; Borràs, V. (2016) (en imprenta) 'Long-term care in Spain: Difficulties in professionalizing services?' *Journal of Women & Aging* (DOI:10.1080/08952841.2015.1125699) Pérez-Orozco, A. (2014), *Subversión feminista de la economía. Aportes para un debate sobre el conflicto capital-vida*, Madrid, *Traficantes de Sueños*. Razavi, S. (2010) 'Unequal worlds of gender and care: The journey of feminist ideas into the policy realm?', ponencia en el Seminario Internacional 'Políticas de cuidado, género y bienestar?', IDES/ UNFPA/UNICEF, 14 de octubre de 2010, Buenos Aires. Rodríguez-Cabrero, G. (2009), 'El desarrollo de la política social de promoción de la autonomía y de la atención a las personas en situación de dependencia?', *Gestión y Análisis de Políticas Públicas*, 2: 33-57. Rodríguez-Cabrero, G. (2016), 'Tendencias recientes en la protección social de la Dependencia en la UE?', *Documentación Social*, 177: 19-40. Rodríguez, C. (2015), *Economía feminista y economía del cuidado. Aportes conceptuales para el estudio de la desigualdad*, *Nueva Sociedad*, 256: 1-10. Serrano, A., A. Artiaga y M.C. Dávila (2013), 'Crisis de los cuidados, ley de dependencia y confusión semántica?', *Revista Internacional de Sociología*, 71 (3): 669-694. Shutes, Isabel y Kieran Walsh (2012): 'Negotiating User Preferences, Discrimination, and Demand for Migrant Labour in Long-Term Care?', *Social Politics*, 19(1): 89-104. Tobío, C. (2013), 'Estado y familia en el cuidado de las personas?', *Cuadernos de Relaciones*

Laborales, 31(1): 17-38. Ungerson, Claire (2003): 'Commodified Care Work in European Labour Markets?', *European Societies* 5(4): 377-396. Vega, C. (2014). Nuevas aproximaciones a la organización social del cuidado. *Debates latinoamericanos*. Presentación del Dossier. Íconos. Revista de Ciencias Sociales. No. 50: pp. 9-26, septiembre 2014. Quito: Flacso-Sede Ecuador.

Bibliografía complementaria	

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Observacións

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías